

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Angelus plura possit simul cognoscere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

existentiam Dei, tum, quia id homines possunt, tum, quia sine fundamento eis id negaretur.

VI. Dices: In tali casu ante discursum, quo Angelicus intellectus cognoscit existentiam Dei, non est ipsi certa & evidens, ergo ex eo, quod de existentia Dei discurret, non sequitur, quod in materia certa & evidenti discurret. Contrà est materia certa & evidens intellectui Angelico, quod Deus existat & posset etiam talis esse mediante discursu in tali casu, in responsione autem non aliter intelligo, quod in materia certa & evidenti possit discurrere, quantum est de se, & ob hoc addidi, *quantum est de se*, sed ex eo, quod habeat species, quibus clarè & absque discursu cognoscit, quæcunq; cognoscit. Unde

Probatur secunda pars: Quia ille discursus nec esset à priori, nec à posteriori, ergo. Probatur aut. quia defactò Angelus illo actu, quo evidenter, & quidditative videt causam, videt etiam in illa effectum, & econtrà illo actu, quo cognoscit effectum, cognoscit similiter causam, quod verum est, sive abstractivè, sive intuitivè rem cognoscat, sed talis modus cognoscendi non est à priori, vel posteriori, ergo: major patet, tum, quia gratis negaretur Angelo talis modus cognoscendi; tum, quia cognitio quidditativa illum cognoscendi modum postularet. Minor est certa, quia discursus formalis (de quo hic) nunquam uno actu perficitur.

QUÆSTIO II.

An Angelus possit plura simul cognoscere?

Ad pleniorè præcedentis quaestio- nis intelligentiam hanc subnectere volui, nam ad verfarè quàm maximè probant, quod Angelicus intellectus discursivus non fit, quia unico actu potest simul plura cognoscere, adeo que non est necesse, ut per cognitionem unius progrediatur ad aliam, unde videndum est, quomodo etiam non obstante, quod plura possit simul cognoscere, sit adhuc discursivus? Quomodoque pluralitas cognitorum non impediatur discursum. Itaque

I. **Notandum I.** Quod sensus quaestionis possit esse duplex, primò, an intellectus Angelicus possit simul plura intelligere habitualiter? Secundo, an actualiter? De primo, nulla est difficultas, nam in intellectu Angelico possunt esse, & sunt plures species rerum representativæ, quæ se habent per modum actus primi, ut possint cum intellectu Angelico concurrere ad producendam intellectionem in actu secundo, consequenter intellectus Angelicus est habitualiter discursivus. De secundo est major difficultas, nam Durandus dicit, intellectum Angelicum ita necessariò cognoscere omnia simul actu, quæ existunt in rerum natura, & futura, quæ dependent à causis naturalibus, ex eo, quod sint præsentia in se, vel in suis causis, negat enim Angelum intelligere per species concreatas, quas nullatenus admittit. Gregorius ab Arimino dicit, intellectum An-

gelicum posse plura cognoscere, licet non omnia simul, Cajetanus verò & Capreolus negant id omnino esse possibile. Unde

Notandum 2. Intellectum Angelicum posse simul plura cognoscere, vel per modum unius, vel per modum plurium; vel unâ cognitione plura; vel plura pluribus cognitionibus distinctis; vel illa, quæ cognoscuntur, sunt objecta disparata, vel subordinata, aut denique cognitiones sunt distinctæ, & claræ, aut confusæ, quibus actu simul plura cognoscuntur. Exemplifico, plura per modum unius intelligere tunc dici possumus, quando verbi gratiâ intelligimus plures partes continui in uno toto, aut etiam alia, quæ se habent per modum unius objecti, quemadmodum cognoscimus simul in propositione prædicatum & subiectum, cum ea ad invicem connectimus, aut cum dividimus, vel componimus, hæc enim facere non possumus, nisi plura simul cognoscamus, quomodo enim per divisionem negare, hanc partem non esse illam, hoc membrum non esse illud, nisi illud, & hoc intelligerem; similiter in omnibus comparationibus plura simul intelligi debent. Tunc autem dicimus plura per modum plurium intelligere, quando plura objecta pluribus intellectionibus adæquatis cognoscimus, idque potest fieri cognitione perfectâ, formaliter vel objectivè, vel imperfectâ, utroque modo. His prænotatis

Dico I. *Potest Angelus plura cognoscere per modum unius distinctè per unum conceptum formalem ex una specie productam, quam etiam per plures conceptus ex pluribus speciebus.* Colligitur ex Scoto 1. d. 3. q. 2. §. Quintò dico. Ubi ait, magis & minus universale posse per eandem & diversam speciem cognosci, sic species singularis representat singularitatem, naturam communem, ejusque proprietatem, &c.

Probatur primò autoritate Sancti Augustini lib. 4. de Genesi ad Litteram cap. 37. dicentis: *Omnia mens simul Angelica potest, quæ singillatim per ordinem comæzarum causarum sermo distinguit.* Et cap. 32. *Secundum potentiam spirituales mentis Angelicæ, cuncta quæ volueris (Angelus) simul notitiâ facillimâ comprehendit:* Et plura alia ibidem; comparando tarditatem humani ingenii ad Angelorum velocitatem in intelligendo. Et D. Bernardi serm. 6. in Cant. ubi sic habet: *Supercælestis spiritus solâ profectò suâ vicinitate, ac vivacitate naturæ sufficit apprehendere summa, & intima penetrare, utique etiam simul si voluerit.* Videntur supra.

Probatur secundo: Discursus demonstrativus non fit per unum simplicem conceptum formalem, sed per plures, cum ordinè tamen ad unam quidditatem objecti adæquati, ergo potest Angelus plura cognoscere per modum unius per plures species impressas & expressas. Ant. patet, quia discursus Syllogisticus pertinet ad tertiam mentis operationem includentem primam & secundam, quæ non sunt aptæ representari per unum simplicem conceptum, ergo potest intellectus uti illa specie, ad cognoscendum unumquodque illorum, distinctis actibus, cum illo ordine, quo virtua-

liter continentur in objecto illius speciei. Confirmatur; quia unica intellectio, & etiam pluribus, possunt simul intelligi essentia & passionibus subjecti, ergo. Sed

IV.

Opponitur *Authoritas Aristotelis* 2. Top. 4. dicens: *Contingit plura scire, cogitare autem non.* Id est, potest aliquis habere in intellectu plura scita, ea tamen non potest simul contemplari. Unde 4. Meth. tex. 10. ait: *Qui unum non intelligit, nihil intelligit.* Ergo nequit Angelus plura, per modum unius, intelligere. R. negando consequentiam, ad 1. autoritatem dico, quod Aristoteles intelligendus sit de pluribus, per modum plurium, & de objectis disparatis, non vero subordinatis. Ad secundam dico, quod Aristoteles ibi agat de uno, *univocatione terminorum*, nam, qui unum tale non intelligit, nihil intelligit, quia attinget equivocationem alterius, quare dicere vult, quod in omnibus terminos debeamus adhibere univocos, non vero equivocos, quia alioquin faciemus audientes non intelligere.

V.

Arguitur etiam ex ratione: Impossibile est, idem corpus habere diversas figuras; item idem subjectum nequit informari pluribus formis ejusdem rationis, ergo nequit etiam Angelus habere simul plures cognitiones, de pluribus objectis, per modum unius. R. negando conseq. disparitas est, quia figuræ quantitativæ corporis occupant locum, consequenter non compatiuntur se invicem, intellectiones autem sunt formæ spirituales, quæ, sicuti plures species in eodem intellectu esse possunt, sic etiam plures simul non se expellunt, est enim intellectus tam bene locus intellectio, quam est species ex Aristotele 3. de anima. R. secundo assignando aliam disparitatem, quia figura est terminus adæquatè terminans quantitatem, non sic species, quare, si esset aliqua, quæ adæquatè terminaret capacitatem intellectus, tunc non posset simul alia cognitione ex alia specie proveniente tendere in aliud objectum. Et per hoc patet etiam ad secundum, quia duæ formæ adæquatæ & completæ, & non subordinatæ, nequeunt esse simul in eodem subjecto, si sint ejusdem rationis, & materiales.

Instatur: Ad unitatem motus requiritur unitas termini, ergo intellectus nequit moveri ad intelligendum plura, per modum unius. R. 1. dist. conseq. nequit moveri ad intelligendum plura, per modum unius, unica intellectio, transeat: Pluribus, nego consequentiam. R. 2. dist. aliter, nequit moveri unâ intellectio, virtualiter involvente plures, nego; non involvente concedo: In conclusione autem loquor utroque sensu, nempe, quod vel sic, vel sic possit plura simul intelligere.

VI.

Dico 2. *Intellectum Angelicum nequit per unam intellectioem distinctè plura objecta disparata cognoscere.* Ita Doctor subtilis 1. d. 1. q. 1. intellectui Angelico repugnat ex finitate essentia, potentia, & actus intelligere simul unico actu cuncta, ergo etiam plura, ex eadem ratione.

Probatur secundo: Unicus actus intellectiois postulat commensuratum intelligendi rationem objectivam formaliter motivam & terminativam, quia, sicut intellectio in ratione qualitatis determinatum habet objectum in ratione principii, ita in ratione vitalis operationis determinatum illud objectum in ratione termini, cum ab utroque specificetur, ergo impossibile est, attingere plura, quia quæ ratione posset duo, posset infinita. Et confirmatur, quia eodem actu non intelligimus principia & conclusionem, finem, & medium distinctè, de quo semper loquor, ergo nequit plura objecta disparata simul distinctè cognoscere.

Dico 3. *Intellectum Angelicum potest simul plura objecta cognoscere distinctè cognoscendo, non per modum plurium.* Ita colligitur ex Doctor subtilis 2. d. 5. q. 5. §. Respondendo.

Probatur primo: Intellectus Beatus Angelicus simul cognoscit essentiam divinam, & res in eadem essentia, eademque in proprio genere; item cognoscit suam essentiam, & simul alias res representatas per species sibi concreatas.

Probatur secundo: Sensus materialis potest simul plura cognoscere & percipere, ergo magis intellectus spiritualis, antipatet, quia oculus simul videt plures colores, plures homines, & alia visibilia, non quidem per unum simplicem actum, quia hic specificatur ab objecto, sed plures: Similiter auditus percipit plures sonos, tactus plures qualitates, ut humidum, & calidum, gustus qualitatem & saporem, ut dulce, & calidum, &c.

Dices: Si intellectus Angelicus intelligit simul plura, ut plura, nulla erit differentia inter Deum & Angelum, quia etiam Deus intelligit plura, ut plura, unico actu. R. negando ant. rum, quia Deus infinitus intelligit unico actu, Angelus tantum aliqua plura, pluribus actibus: tum quia Deus omnia distinctè, non sic Angelus: tum Deus immutabilis, Angelus cum mutatione, &c.

Dico 4. *Angelus non sic perfectè secundum intensioem actus intelligit plura, per modum plurium, sicut intelligit unum.* Ita Doctor super.

Probatur primo: Angelus habet potentiam finitam, ergo nequit tam bene intelligere quatuor, ut unum. Secundo potest intellectus Angelicus perfectus ut sex, habet actum intensum ut sex, sed tunc non potest distinctè aliquid amplius cognoscere, quia alioquin operaretur ultra connaturalem capacitatem, cui tamen semper debet actus commensurari, ergo. Tertio universale est in creatis pluribus intentum minor est ad singula sensus.

Dico 5. *Potest Angelus, intellectioem quantumcunque distinctam cujuscunque objecti ex imperio voluntatis suspendere.* Est contra Durandum 2. d. 3. q. 8. ut supra annotavi. Probatur Angelus non necessarîo cognoscit omnia creata simul, sed nunc movet se ad intelligendum hoc, nunc ad illud, idque successivè, ergo, si non

non necessariò perleverat sub priori, potest suspendere se, tam à contemplatione hujus, ac illius objecti, ex libertate sua. Ant. patet: Quia Angelus est finitæ & limitatæ virtutis, nec ex illo capite exigit omnia simul cognoscere. Dixi *cognitionem distinctam*; Quia Angelus nequit omnino cessare à cognitione sui, vel aliorum objectorum confusa: Tum, quia voluntatis operatio circa objectum semper præsupponit operationem intellectus, ergò nequit ab una intellectu avertere, & ad aliam convertere, nisi ambæ aliquo modo infint, & sic in intellectu Angeli semper oportet inesse aliquas cognitiones: Tum, quia intellectus est potentia naturalis, & semper ei sunt objecta aliqua præsentia, & maximè sua essentia, ergò, si non poterit causare distinctam cognitionem, saltem producet indistinctam & confusam: Tum denique; quia oculus corporeus potest omnium visibilibus præsentium aliquam notitiam confusam habere, ergò. Sed in contrà

nem Judæorum, altero opinante contrarium; verum quia isti expertes sunt ab omni inordinato affectu, hinc, ne in similibus errent, & decipiantur, non judicant de talibus futuris abfolutè, sed indefinitè, vel planè iudicium suspendunt; unde autem hoc habeant, quòd non nisi indefinitè judicent, vel iudicium suspendant, puto provenire à divina providentia, & suavissima Dei dispositione, qui, sicut voluntatem præservat ab omni peccato, ita intellectum ab omni errore, & hoc videtur ad completam integritatem illius actus pertinere. Unde D. August. lib. 9. de Civit. cap. 22. ait: *Sæpe isti (mali Angeli) nunquam illi (boni) omnino saluntur.*

QUÆSTIO III.

An Angelires naturales cognoscant, & quis?

Hic præmittendum foret

Examem de objecto Angelico ut sic, sed quia ex superioribus facile id colligi potest, superfluo lubens, dicendum enim, quòd objectum intellectus Angelici est illud idem, quòd intellectus humani, ens scilicet latissimè sumptum, seu prout abstrahit à reali & rationis, quòd intelligendum est, respectu utriusque intellectus, de objecto adæquato, adæquatione commensurationis, hoc est, in quantum objectum adæquatum dicitur illud, in quòd tendit potentia, & in nullum tendit, in quo non sit ratio illius objecti aliquo modo, non est autem ens objectum adæquatum hujus, aut illius intellectus in hoc sensu, quòd tendere non possit, aut defacto non tendat in ullum objectum, nisi in ratione entis præcisè, quia certum est, quòd intellectus tendat, non solum in rationem entis ut sic, sed etiam in rationem talis & talis entis, ac insuper tam in entia, quàm in non entia, quòd est dicere, tendere in objectum terminativum. Pro qua re

Dico I. Angelus cognoscit aliqua possibilia, futura, & præterita, sed non omnia. Est communis.

Probatur primò Authoritate S.

Augustini lib. 9. de Civit. cap. 22. dicentis; *Angelus bonis omnibus corporalium, temporaliumque scientia rerum, quæ inslantur Dæmones, vili est, non, quòd earum ignari sint, sed, quòd illi Dei, quæ sanctificantur, charitas clara est.* Et ideò certius etiam temporalia, & mutabilia ista noverunt, quia eorum principales causas in Verbo Dei conspiciunt: Dæmones autem non æternas temporum causas, & quodammodo cardinales, in Dei Sapiaentia contemplantur, sed quorundam signorum nobis occultorum, majore experientia multò plura, quam homines, futura prospiciunt, dispositiones quoque suas quandoque præannuntiant. Et lib. de divinat. Dæmon. cap. 5. dicitur Aliquando, non quæ ipsi faciunt, sed, quæ naturalibus signis futura præcognoscunt, quæ signa in hominum sensu venire non possunt, antè prædicant.

Probatur secundò: Quia etiam nos homines cognoscimus aliqua possibilia, ut alium mundum; aliqua præterita, ut homines, qui nos præcesserunt in vita, in conversatione, & fu-

X. Arguitur: Si Angelus aliquando cessaret ab intellectione alicujus objecti, non posset amplius ad illam pervenire, ergò, ut hoc caveatur, dicendum potius, quòd nunquam cesset. Probatur ant. quia si ab aliquo ad intellectionem illam posset pervenire, hoc posset à voluntate, ab hac non, quia nihil volitum, quin præcognitum, ergò, ut voluntas vellet determinare intellectum ad hanc intellectionem, intellectus deberet jam præintelligere, ergò. R. negando sequelam, cum sua probatione, quia voluntas potest intellectum avertere à cognitione prioris objecti, ex eo, quòd tibi amplius non complaceat in illo, & præcipere, ut contempletur objectum aliud proximè obvium & præsens, & sic si objectum, vel species fuerit præsens rei prioris, redibit ad illius contemplationem; vel etiam hoc potest alio modo, videlicet ex eo, quòd habeat antecedenter intellectionem aliquam confusam de alio objecto, ad quòd ex libertate sua movet intellectum, ut clarè, & distinctè illud contempletur.

XI. Quæres: An intellectus Angelicus sit capax veritatis & falsitatis? R. affirmativè; & de veritate quidem nullum est dubium, quia certissimè sese cognoscunt, & multa naturalia, & etiam aliqua supernaturalia: Similiter falsitatem posse eis inesse, ambigendum non est, potest enim Angelus connaturaliter ex signis invidentibus, aut testimonio fallibili alterius aliquid cognoscere, & sic falli, uti contingit in Angelis malis, qui, dum inordinato amoris, aut odii affectu ducti assensum præbent, vel dissensum iis, quæ incerta omnino sunt, & fallibilia, vel solum verisimilia. Deinde, sicuti isti semper malè volunt, ita etiam semper malè judicant, maximè, cum in istis, si alicubi, debeatur dici, malitiam intellectum excœcare; & insuper error non ex intellectu solo, sed etiam ex voluntate originem trahat; saltem avertendo directè eum à consideratione veri. Sed nec intellectus Angeli Beati de se simpliciter incapax est falsitatis, maximè cum videantur discurrentes de rebus futuris errasse, ut patet ex contentione illa duorum Angelorum Daniels

10. uno judicante, magis expedire liberatio-